

Rapport

Rapport over een klacht over de Immigratie- en Naturalisatiedienst te Rijswijk.

Publicatiedatum: 13 november 2014

Rapportnummer: 2014/153

Klacht

Bevindingen

Algemeen

Als een vreemdeling voor asiel in Nederland in aanmerking wil komen, moet hij een aanvraag om toelating als asielgerechtigde indienen bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Na een eerste gehoor, waarin onder meer vragen worden gesteld over zijn identiteit, nationaliteit en zijn reisroute volgt later een nader gehoor. Tijdens het nader gehoor krijgt de asielzoeker de gelegenheid uitleg te geven over zijn motieven om asiel te vragen. Het gehoor wordt afgenomen door een ambtenaar van de IND in aanwezigheid van een tolk. De asielzoeker kan zich bij dit gehoor laten bijstaan door zijn advocaat of begeleider van Vluchtelingenwerk. Van dit gehoor wordt een verslag gemaakt. Dit gehoor is een belangrijk onderdeel van de asielprocedure. Aan de hand van de informatie die de asielzoeker verstrekt tijdens dit nader gehoor wordt zijn asielverzoek beoordeeld.

Medifirst is een organisatie voor onafhankelijke medische advisering over asielzoekers.

Medifirst doet tijdens de zogenoemde rust – en voorbereidingsperiode bij elke asielzoeker een onderzoek om te beoordelen of de betreffende persoon in staat is om consistent en coherent te verklaren over zijn asielmotieven. Medifirst brengt dan na dit onderzoek advies uit aan de IND

Visie verzoekster

Verzoekster is uit Syrië gevlucht en heeft in februari 2014 in Nederland asiel aangevraagd. Zij heeft haar zoon van drie jaar meegenomen naar Nederland. Haar echtgenoot bleef achter in Syrië. Verzoekster kwam aan op Schiphol Airport en werd in vreemdelingenbewaring gesteld. Zij verbleef tijdens de aanvraagprocedure in het Aanmeldcentrum Schiphol.

Verzoekster wordt in de asielprocedure bijgestaan door haar advocaat. Zij bereidde met haar advocaat de asielaanvraag voor. De driejarige zoon was bij het gesprek met de advocaat aanwezig. De advocaat bemerkte dat de jongen erg druk was en dat verzoekster grote moeite had zich te concentreren op het gesprek. Haar zoontje vroeg voortdurend om haar aandacht. De advocaat heeft dit zowel mondeling als schriftelijk gemeld bij de IND.

Voordat verzoekster over haar asielmotieven werd gehoord deed Medifirst onderzoek of verzoekster in staat was de hierover te verklaren. Medifirst liet de IND naar aanleiding van dit onderzoek weten dat er geen beperkingen naar voren waren gekomen. Wel werd vastgesteld dat "verzoekster zich absoluut niet kon concentreren in aanwezigheid van haar peuterzoon. Het zoontje is een gezond ogende peuter die alle aandacht van zijn moeder opeist. Betrokkene geeft aan dat haar zoontje zeer hard gaat gillen en huilen als hij langer dan een uur zonder zijn moeder is. Het horen en beslissen is niet mogelijk in bijzijn van het zoontje."

Er volgde zoals dat gebruikelijk is in de procedure eerst een zogeheten eerste gehoor van verzoekster. Bij dit gehoor was het zoontje van verzoekster conform het advies van Medifirst niet aanwezig. Een landgenoot van verzoekster heeft op de leefafdeling van het het Aanmeldcentrum met toestemming van het personeel op het zoontje van verzoekster gepast. Tijdens het gehoor werd dit ook besproken en het gehoor is twee maal onderbroken op initiatief van de medewerker van de IND om verzoekster even bij haar zoontje te laten kijken. Ook werd het gehoor onderbroken toen het zoontje met de begeleider voor de deur van de hoorkamer verscheen. Het gehoor verliep door deze aanpak zonder problemen.

Bij het nader gehoor was verzoeksters zoontje wel aanwezig. Er was geen advocaat of begeleider van Vluchtelingenwerk aanwezig. Verzoekster kon zich door de aanwezigheid van haar kind niet goed op het beantwoorden van de vragen concentreren. Uit het schriftelijke verslag van het nader gehoor blijkt dit ook. Zeker vijf keer staat daarin vermeld dat het zoontje door het gesprek heen praatte. Ook antwoordde verzoekster op de vraag van de IND of zij nog iets wilde opmerken over de gang van zaken, dat zij gespannen was door de aanwezigheid van haar kind. De advocaat gaf in zijn brief aan de Nationale ombudsman daarbij aan dat deze gang van zaken de nodige stress bij verzoekster had veroorzaakt zowel tijdens als na afloop van het gehoor.

Verzoekers advocaat diende kort daarna een klacht in bij de IND over deze gang van zaken. Zij merkte in haar klachtbrief ook op dat zij niet inzag waarom verzoekster met haar minderjarige kind in het Aanmeldcentrum in bewaring moest verblijven. Ze had na het eerste gehoor doorgezonden kunnen worden naar een asielzoekerscentrum, waar zij in alle rust een oppas had kunnen regelen. De IND achtte deze klacht niet gegrond omdat verzoekster door deze gang van zaken niet in haar belangen was geschaad. Immers verzoekster was in het bezit van een verblijfsvergunning als asielgerechtigde gesteld en had daarmee het aanmeldcentrum kunnen verlaten.

Visie Staatssecretaris

In reactie op de opening van het onderzoek liet de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie de Nationale ombudsman weten dat hij al bij de klachtbehandeling in eerste aanleg had aangegeven dat hij het onwenselijke vond dat verzoekster was gehoord in aanwezigheid van haar kind. Hiervoor had hij ook al excuses aangeboden. Hij achtte de klacht niet gegrond omdat hij van mening was dat verzoekster niet in haar belangen was geschaad. Achteraf gezien had het meer in de rede gelegen om op het moment dat bleek dat er geen opvang voor het zoontje was, met haar gemachtigde in overleg te treden en tot een gezamenlijke oplossing te komen. De betrokken medewerker van de IND die het gehoor afnam had geoordeeld dat het in belang van verzoekster was om haar op dat moment op Schiphol te horen, omdat zij dan sneller in het bezit kon worden gesteld van een vergunning. Dit is echter niet met verzoekster of haar gemachtigde besproken.

Door dit na te laten is er een onwenselijke situatie ontstaan waarbij verzoekster mogelijk niet optimaal haar verhaal naar voren heeft kunnen brengen. Nu dit overleg is nagelaten achtte de staatssecretaris bij nader inzien de klacht gegrond.

De staatssecretaris verwees in zijn reactie ook nog op zijn brief van 28 mei 2014 aan de Tweede Kamer. In deze brief kondigt hij aan dat per 1 september 2014 er voortaan een screening plaatsvindt bij gezinnen die zich aanmelden voor de asielprocedure op Schiphol. Indien de uitkomst van deze screening is dat er geen aantoonbare redenen zijn om het gezin de toegang tot Nederland te weigeren, wordt het gezin naar Ter Apel verwezen om van daar uit de asielprocedure in vrijheid te doorlopen (zie Achtergrond, onder 1.)

Tenslotte beantwoordde de staatssecretaris de door de Nationale ombudsman gestelde vragen.

Op de vraag hoe in het algemeen wordt omgegaan met het afnemen van een nader gehoor in het aanmeldcentrum wanneer een asielzoeker een kind bij zich heeft liet de staatssecretaris het volgende weten.

Omdat asielzoekers in Aanmeldcentrum Schiphol in een detentie-setting verblijven is het niet mogelijk het kind bij een ander in de opvang achter te laten. Er is ook geen kinderopvang. Beveiligers dragen op geen enkel moment de verantwoordelijkheid voor kinderen. De verantwoordelijkheid ligt bij de ouders. Kinderen mogen dan ook niet alleen op de afdeling achterblijven als de ouders in gehoor zijn. Als er twee ouders aanwezig zijn, worden de ouders om beurten gehoord en wordt het kind steeds bij één van de ouders achtergelaten. Als de asielzoeker er geen bezwaar tegen heeft, wordt een kind bij het gehoor toegelaten. Als er geen oplossing gevonden kan worden en de ouder wil niet dat het kind bij het gehoor aanwezig is, zal hij in het uiterste geval naar de verlengde asielprocedure gezonden dienen te worden. Dit wordt per geval bekeken.

Op de vraag of het gebruikelijk is om Medifirst om advies te vragen of het gehoor in aanwezigheid van een kind kan plaatsvinden liet de staatssecretaris weten,

dat Medifirst beoordeelt of een asielzoeker in staat is consistent en coherent zijn relaas te doen.

Overige voor het gehoor relevante opmerkingen worden tevens genoteerd. In

dit kader is in het geval van verzoekster dan ook genoteerd dat het afnemen van een gehoor in het bijzijn van het zoontje niet mogelijk was. De IND dient met zo'n mededeling rekening te houden bij het afnemen van een gehoor. Als dit niet door Medifirst maar door de gemachtigde naar voren wordt gebracht, wordt hier eveneens rekening mee gehouden. Kortom, er hoeft niet specifiek aan Medifirst om advies gevraagd te worden.

Beoordeling

Het vereiste van fair play

De overheid geeft de burger de mogelijkheid om zijn procedurele kansen te benutten en zorgt daarbij voor een eerlijke gang van zaken. Dit betekent onder meer dat bij het afnemen van een nader gehoor in het kader van een asielprocedure de belanghebbende de kans moet krijgen zich

volledig te concentreren op de hem tijdens het gehoor gestelde vragen.

Uit het onderzoek is gebleken dat verzoekster tijdens het nader gehoor zichzelf niet in staat achtte om zich volledig te concentreren op de door de medewerker van de IND gestelde vragen over haar motieven om asiel in Nederland te verzoeken. Zij werd afgeleid door de aanwezigheid van haar driejarige zontje, die blijkens het verslag van het nader gehoor tot vijf keer toe om aandacht vroeg en door het gesprek heen praatte. Verzoekster had ook aan het einde van het gesprek kenbaar gemaakt dat ze zich gespannen voelde door de aanwezigheid van haar kind. Dat zij uiteindelijk wel alle vragen zodanig heeft kunnen beantwoorden dat haar asielverzoek werd gehonoreerd, doet hier niet aan af. Dit beseft zij niet tijdens het gesprek en bracht voor haar onnodige stress met zich mee.

Indien er een advies ligt van de Medifirst dat een asielzoekster beter niet in aanwezigheid van haar driejarige zoon kan worden gehoord, dan dient dit advies te worden opgevolgd.

Doordat de IND verzoekster ondanks het advies van Medifirst toch in aanwezigheid van haar zontje een nader gehoor heeft afgenomen, welk gehoor van groot belang is voor de beoordeling van het asielverzoek, heeft zij in strijd gehandeld met het vereiste van fair play.

Met instemming heeft de Nationale ombudsman er kennis van genomen dat de staatssecretaris tijdens het onderzoek bij nader inzien de klacht van verzoekster toch gegrond heeft verklaard.

Tevens heeft de Nationale ombudsman er met instemming kennis van genomen dat het beleid ten aanzien van de opvang van gezinnen inmiddels is aangepast waardoor gezinnen met kinderen vanaf 1 september 2014 in beginsel niet meer in het Aanmeldcentrum op Schiphol in een detentiesituatie hoeven te verblijven maar doorgezonden worden naar het Aanmeldcentrum in Ter Apel.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Immigratie- en Naturalisatiedienst, is gegrond wegens strijd met het vereiste van fair play.

Instemming

De Nationale ombudsman heeft met instemming er van kennisgenomen dat het beleid per 1 september 2014 is aangepast waardoor asielzoekers met kinderen in beginsel niet in bewaring de asielaanvraag hoeven af te wachten, maar in het aanmeldcentrum in Ter Apel.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift advocaat van 28 mei 2014 aan de Nationale ombudsman met daarbij als bijlagen;
rapport eerste gehoor van 17 februari 2014;
advies Medifirst;
correctie advocaat op verslag gehoor van 20 februari 2014;
rapport Nader gehoor;
beschikking op asielverzoek van 21 februari 2014;
reactie van de IND op klacht van 10 april 2014.

Reactie van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 22 augustus 2014

Achtergrond

Uit de brief van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 28 mei 2014 aan de Tweede Kamer (kenmerk 422683).

" 3. Invoering screening gezinnen met minderjarige kinderen

In het huidige systeem van grensdetentie voor gezinnen met kinderen die aan de buitengrens asiel aanvragen, geldt als uitgangspunt dat als een gezin niet aan de formele gronden om toegang tot Nederland te krijgen voldoet grensdetentie volgt. Er is kritiek van onder meer het College voor de Rechten van de Mens dat een individuele toetsing ontbreekt.

Ik stel voor om voorafgaand aan de beslissing inzake eventuele toegangsweigerings voor de gezinnen met kinderen die aangeven asiel te willen aanvragen, een screening in te voeren. Deze screening vindt plaats aan de buitengrens, meestal op luchthaven Schiphol, en wordt uitgevoerd door de Koninklijke Marechaussee (KMar) in samenwerking met de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).

De screening zal enkele uren in beslag nemen en is een uitbreiding van het identiteitsonderzoek dat nu al door de KMar wordt verricht. De KMar zal in samenwerking met de IND gericht kijken naar redenen om de toegang te weigeren, waaronder een ongeloofwaardige familieband, dan wel vermoedens van kindersmokkel en mensenhandel en signalen van schending van de openbare orde. Een voorbeeld van een reden voor toegangsweigerings kan een signalering door Interpol zijn, waarop nader onderzoek nodig is.

Indien de uitkomst van deze screening is dat er geen aantoonbare redenen zijn om de toegang tot Nederland te weigeren, wordt het gezin naar Ter Apel gebracht om daar de asielprocedure te doorlopen. Zijn die redenen er wel dan wordt de toegang geweigerd. Als sprake is van een vermoeden van kindersmokkel of mensensmokkel, dan wordt aan de volwassene de toegang geweigerd en wordt hij in grensdetentie geplaatst, waarna nader onderzoek zal plaatsvinden. Het kind zal dan (tijdelijk) onder voogdij worden gesteld. Indien om andere redenen nader onderzoek nodig is, dan wordt het hele gezin de toegang tot Nederland geweigerd en wordt het in de nieuw te ontwikkelen locatie geplaatst."

